

FİLMDE MÜZİK KULLANIMI: “MUTLULUK” FİLMİ ÖRNEĞİYLE

Nural İMİK TANYILDIZI*

ÖZET

Müziğin ilk film gösteriminden bu yana filmlerde kullanıldığı bilinmektedir. Zaman içerisinde müzik, filmin önemli unsurlarından biri haline gelmiştir. Filmin dışında da dinlenilmekte, albümler yapılarak halka sunulmaktadır. Film ve müzik hem bir birini desteklemekte hem de bütünleşip yeni bir ürün oluşturmaktadır. Güzel bir film müziği kötü bir filmi kurtarmayacağı gibi, güzel görüntüler de kötü bir müzikle değerini yitirebilmektedir. Bu nedenle film müziğinin oluşumu, biçimsel yönleri ve müziğin filmdeki kullanım yerleri önemli noktalardır. Film müziğini, biçimsel ve içeriksel olmak üzere iki şekilde analiz etmek mümkündür. Bu araştırmada 2007 yılında Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde en iyi müzik ödülünü alan “Mutluluk” filmi müziklerine içerik analizi uygulanmıştır. Müziğin filmde nasıl kullanıldığı araştırılmıştır. Ayrıca film müziğini analiz etmek için anket oluşturulmuştur. Anket, 480 izleyiciye uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS programında analiz edilmiştir. Sonuçlar, film müziğinin filmin başarısına katkıda bulunduğunu göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Sinema, Müzik, Film Müziği, “Mutluluk”

MUSIC USES IN FILM: WHIT SAMPLES OF “BLISS” FILM

ABSTRACT

Music has used in film since first cinema film showed. Music has become important element of the film with time. It is listened outside of the film and singers sing film music for people with album. Film and music support to each other and become creates a new product integration. Good music is not saved the film and good film can be unsuccessful with bad music too. Therefore, forming of the film music, formal views and using place of the music in film are important points. Film music can be analyzed two ways that formal and contents. In this study, “Bliss” film, which taken the best film music award in 44th Antalya Golden Orange Film Festival and 3rd International Eurasia Film Festival, was analyzed with contents methods. How to use the music in the film were investigated. In addition, a survey has been prepared to analyze film music. It was applied 480 spectators. The obtained data were analyzed on SPSS program. The results showed that the film music was contributed to success of film.

Key words: Cinema, Music, Film Music, “Bliss”

GİRİŞ

Müzik, insan iletişimini sağlayan diğer iletişim sistemleri ve dil gibi temel özellikleri içinde barındıran kültürel bir sistemdir (Kalinak, 1992: 4). Müziğin insanlar üzerinde etkili olan rolleri bulunmaktadır. Müzik türleri, insan yaşamında geniş bir şekilde yer almaktadır. Müziklerin bazıları sürekli ve hatırlanmaktadır (Vichers ve Alty, 2002: 438). İnsanları rahatlatmakta, psikolojik sıkıntılarının ve acılarının dindirmesine yardımcı olmaktadır (Krout, 2007: 135). Müzik yapıtları fikirleri de iletmektedir. Fikir ise nesnelere insanlar arasındaki bilgidir. Sayısız insan eylemi, doğa ve toplum hareketlerinin altında yatan derin nedenler müzik ile keşfedilmektedir (Finkelstein, 1996: 10). Müziğin insanlara yönelik etkilerini arttırmak mümkündür. Bu nedenle başka bir sanat dalı olan sinema, müzikten faydalanmaktadır.

Sinemada müzik ve görüntünün ortak olduğu yer duygudur. Verilmek istenen temanın duygusal yoğunluğunu destekleyecek görüntü ve ses imgeleri oluşturulmaktadır. İyi bir film, müzik ve efektlerden soyutlanarak değerlendirilmemelidir. Müzik, günümüzde filme kişilik ve karakter kazandıran ana öğelerden biridir (Sözen, 2003: 221). Filmlerde duyguyu sağlamak ve arttırmak için kullanılan, merak uyandırıcı bir etkidir. Örneğin heyecan verici korku filmlerinde, müzik ve ses efektleri korku ve kaygıyı arttırmaktadır (Baumgartner vd., 2005: 151). Filmlerdeki duygunun yansıtılmasında en önemli görev özellikle film müziği bestecilerine düşmektedir. İyi bir film müziği bestecisi, müziğinin yapı ve formunu ekrandaki tiyatral yeniliklerle ilişkilendirmelidir. Film müziği yazımında formu belirlerken ekrana eşlik etmek, film bestecileri için ana kuraldır (Prendergast, 1992: 227). Film müziği iki çeşittir. Bunların ilki filmin içinde geçen şarkıların, ıslık seslerinin, mırıldanmaların oluşturduğu müzik (source), diğeri ise film tamamlandıktan sonra yalnızca film için yazılmış olan müziktir (undersource). Bu müzik filmde ön plana çıkmaz, fakat görüntünün daha az dikkat çeken bir şekilde duygusallığını arttırmak için tasarlanmıştır (Carlin, 1991: 1). Amerikalı besteci Aaron Copland “film müziği, sinema perdesinin arkasına yerleştirilmiş fırına benzer. Filmin sıcaklığı oradan gelir” diyerek müziğin sinemadaki görevini kısaca ifade etmek istemiştir (Konuralp, 2004: 17). Film müziği, konunun işlediği görüntüleri desteklemek, güçlendirmek ve canlandırmak için görüntülerle bir bağ kurarak oluşturulmuş müziktir (Erdoğan ve Solmaz, 2005: 55). Türk Sineması’nın önemli film müziği bestecilerinden Cahit Berkay’a göre; “Normal müzik dinleti müziğidir. Ama sinema müziği görüntü ile anlaşılmalıdır. Destek müziğidir. Başarılı bir film müziği yapmanın hedeflerinden biri de müziğin filmin önüne geçmemesidir.

Kulak, gözün önüne geçmemelidir” (Berkay, 2005). Birçok kişi film müziğini “dinlemeden duyulan müzik” olarak ifade etmektedir (Konuralp, 2004: 13).

Filmde müzik kullanımının önemini daha iyi anlamaya yönelik olarak oluşturulmuş bu çalışmada, filmde müzik kullanımı örnek bir film üzerinden incelenmeye çalışılmıştır. Bilimsel anlamda, konuyla ilgili olarak özellikle yöntem açısından çalışmaya yakın başka araştırmalara da ulaşılmıştır. Pınar Beşevli'nin 2002 yılında sunduğu, 1995 ve 2000 yılındaki bazı Türk film müziklerinin içerik analizinin yapıldığı yüksek lisans tezi, çalışmayla yöntem açısından benzerlik taşımaktadır. Çalışmada film müziği tarihi incelenerek, ele alınan tarihler arasında seçilmiş filmler müziksel açıdan biçim ve içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Çalışmanın bir bölümü daha sonra İrfan Erdoğan ile beraber kitap haline getirilmiştir (Erdoğan ve Solmaz, 2005). Ayrıca, 2009 yılında Eda Doğan'ın sunmuş olduğu "Sinema Filmlerinde İzleyicinin Etkilenmesinde Önemli Rol Oynayan Öğelerden Biri Olarak Film Müziği" başlıklı yüksek lisans tezi de filmde müziğin, filmin izlenmesindeki etkisini ölçülmesiyle, film müziği kullanımının ne denli önemli olduğunun ve ne şekilde kullanılması gerektiğinin tespit edildiği bir araştırmadır. Çalışmada sinema ve müzik ilişkisi ele alındıktan sonra, yapılan bir anket ile çeşitli verilere ulaşılmıştır (Doğan, 2009).

Bu çalışma ise daha önce ele alınmamış ve film müziği açısından ödül almış bir filmin müzikleri üzerinden gidilmesi ve içerik analizi yapılırken film müziğinin senaryodaki kullanım amaçları göz önünde bulundurulması, ayrıca anket çalışması ile izleyicinin film müziği ile ilgili düşüncesine de yer verilmesi açısından, alanda yapılan diğer çalışmalardan ayrılmaktadır. Uluslararası literatüre bakıldığında da film ve müzikle ilgili çalışmaların Türkiye'ye oranla daha fazla olduğunu söylemek mümkündür (Baumgartner vd., 2005; Marks, 1997; Carlin, 1991; Prendergast, 1992). Film için müzik, diyaloglar ve efekt kadar kaçınılmaz film öğesidir. Bir filme eşlenen müzik, filmin başarısına da etkide bulunmaktadır. Bu nedenle film içerisinde müziğin kullanım yerlerinin bilinmesi gerekmektedir (Parsa, 1989: 103). Filmin başarısında etkili olduğu düşünülen müziğin, filmlerdeki kullanımını açıklamada bir örnek teşkil etmesi açısından çalışma önem arz etmektedir. Müzikleri ödül alan ve başarılı bulunan bir film, müziksel açıdan analiz edilerek görüntü ve müzik arasındaki uyum, müziğin kullanım yerleri belirtilerek ve izleyicilerin film müziği hakkındaki düşünceleri de dikkate alınarak ortaya konulmaya çalışılmıştır.

1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Claudia Gorbman 1987 yılında yazdığı eserinde film müziği araştırmalarını beş ana gruba ayırmaktadır. Bunlar müzikal açıdan değerlendirmeler, film izleyicisi ya da piyasa açısından yapılan değerlendirmeler, akademik değerlendirmeler, kültürel değerlendirmeler ve gazete-dergi yazılarıdır (Claudia Gorbman'dan aktaran Gürata, 2004: 88). Bu araştırmada akademik bir değerlendirme yapılarak belirli bir müziğin, film içerisinde nasıl kullanıldığı ele alınmıştır. İzleyiciye uygulanan anket

sorularından elde edilen veriler ile de müziğin filmde kullanımının önemi, izleyicinin görüşleri doğrultusunda da ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Film müziği ihmal edilmiş bir konudur. İki disiplin arasına sıkışıp kalmaktadır (Marks, 1997: 4). Son yıllarda konuyla ilgili çalışmalara ağırlık verilmeye başlanmıştır. Araştırma, film ve müzik arasındaki ilişkiyi bir film üzerinden açıkladığı için önem arz etmektedir. Araştırmada “Mutluluk” film müziği örneğinden hareketle, görüntü ve müzik arasındaki ilişki belirtilmeye çalışılmıştır. Film müziğinin başarısında, müziğin filmdeki kullanım şeklinin önemi ortaya konulmaya çalışılmıştır. “Mutluluk” filminin seçilmesinin nedeni ise filmin müziksel anlamda ödülleri almasıdır. Böylece müziksel açıdan başarısı kanıtlanmış bir filmin müzikleri, filmdeki kullanım yerleri açısından analiz edilmiştir. İzleyicilere yöneltilen anket sorularından elde edilen verilerle de film müziğinin izleyici boyutundaki önemi ortaya konulmak istenmiştir. Film müziğinin başarısında, müziğin filmdeki kullanım yerlerinin öneminin ne olduğu vurgulanmaya çalışılmıştır.

Film müziğinin işlevleri, farklı şekillerde başlıklara ayrılmıştır. Özellikle yurt dışında yapılan çalışmalarda Adorno ve Eisler’in 1947’deki çalışmalarına dayanarak görüşünü açıklayan Maas, film müziğinin işlevlerini tektonik, dizimsel, anlamsal ve medyatikleştirme olarak dört başlık altında toplamış; Tony Thomas ise atmosfer yaratma ve resmin renk tonu olma şeklinde iki başlıkla sınırlandırmıştır (Erdoğan ve Solmaz, 2005: 59-60). Mahmut Tali Öngören de müziğin bir filmde ya da TV yapımında nasıl kullanılmasının iyi bilinmesi gerektiğini savunarak, müziğin senaryoda dinleti için, başlangıç müziği ve dip müziği şeklinde kullanıldığını ifade etmiştir. Dip müziğini de bilgi sağlayıcı, belirtici, yükseltici, ruhbilimsel, geçiş için müzik, doldurucu müzik, karşılıklı konuşmanın yerini alan müzik, ses efekti yerine müzik ve kurgu ile eşleştirilen müzik gibi başlıklar altında toplamıştır (Öngören, 1996: 131–138). Çalışmada müzikler analiz edilirken bu kullanım şekilleri göz önünde bulundurulmuştur. Çalışmanın büyük bir bölümünde dip müziklerinin kullanım şekli görülmektedir. Çünkü dip müziği çeşitli sahnelerde arka planda yer alan müziktir. Görüntü ve konuşmaları tamamlamakta ya da desteklemektedir (Erdoğan ve Solmaz, 2005: 61).

Film müziği ile ilgili çalışmalar biçim ve içerik analizi şeklinde yapılmaktadır. Biçim analizinde film müzikleri tür, makam, usul ve kullanılan çalgılar gibi özellikleri ile ele alınmaktadır. İçerik analizinde ise müziğin filmde nasıl ve hangi işlevlere göre yer aldığı üzerinde durulmaktadır (Beşevli, 2002: 10). Araştırmada biçim analizi yapılmamış, film içerik açısından değerlendirmeye alınmıştır.

Araştırmada genel olarak iki yöntemin kullanıldığını söylemek mümkündür. İçerik analizi yapılan bölüm niteliksel bir araştırma özelliği taşımaktadır. Niteliksel araştırmaların kesin bir tanımını yapmak mümkün değildir (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 39). Niteliksel araştırmalar genel olarak “ne, neden veya nasıl” sorularına cevap arayan araştırma türleridir. Bu tür

araştırmalarda soru sorma önem taşımaktadır (Uzuner, 1999: 175-176; Gordon ve Langmaid, 1988). Araştırmada da soru sorma yoluna gidilmiştir. Öncelikle filmin genel konusu hakkında bilgi verildikten sonra, film müziğinin albümü tanıtılmıştır. Daha sonra müziğin filmdeki kullanım şekli ele alınmıştır. Kullanım şekli ele alınırken, araştırmacı tarafından "müzik filmde hangi sahnede, hangi kullanımla yer aldı?" sorusuna cevap aranmıştır. Müzik ve film uyumu ortaya konulmaya çalışılarak, film müziğinin başarısında müziğin filmdeki işlevi, kullanım yerleri ve konuyla örtüşüp örtüşmediğinin önemi açıklanmaya çalışılmıştır. Niteliksel araştırmalarda toplanan veriler çeşitlilik göstermektedir. Veriler gözlem notları, görüşme kayıtları, dokümanlar ve resimler şeklinde olabilmektedir (Coffey ve Atkinson, 1996). Bu araştırmada da "Mutluluk" filminden elde edilmiş olan müzik kayıtları veri olarak kullanılmıştır.

Araştırmada kullanılan diğer bir yöntem ise survey yöntemidir. Anket tekniği uygulanmıştır. Daha öncede yapılan çalışmalarda izleyici ve film müziği arasındaki önemli ilişki (İmik ve Yağbasan, 2007; Doğan, 2009) nedeni ile araştırmada, yapılan film müziği analizine izleyici boyutunda da katkı sağlanmak istenmiştir. Bu nedenle film müziğinin kullanımıyla ilgili 7 sorudan oluşan bir anket tesadüfi örnekleme (Random) yöntemiyle belirlenen, 18 yaş üstündeki Elazığ Merkez İlçesi'nde bulunan 480 deneye uygulanmıştır. Sorular, genel olarak film müziği ile ilgilidir. Özellikle "Mutluluk" filmi ile ilgili soru sorulmamıştır. Bunun nedeni aynı anda belirli bir sayıdaki izleyiciye aynı filmi seyrettirmenin, zaman ve mekan bakımından sorun yaratmasıdır. Anket, izleyicilerin kısa sürede cevap verebileceği ve sadece film müziğinin genel olarak kullanımı ile ilgili sorularla sınırlandırılmıştır. Sonuç bölümünde ise; "Mutluluk" filminin müziklerinin analizinden elde edilen veriler ve anketten elde edilen verilerle, filmde müzik kullanımı ortaya konulmaya çalışılmıştır.

2. "MUTLULUK" FİLMİNİN KONUSU

Film, Zülfü Livaneli'nin aynı isimli romanından uyarlanan ve Abdullah Oğuz'un yönetmenliğini yapmış olduğu bir çalışmadır. Drama türündeki film, 16 Mart 2007 tarihinde gösterime girmiştir. Senaryosunu, Kubilay Tunçel ve Abdullah Oğuz yazmıştır. Oyuncular ise; Talat Bulut, Özgü Namal, Murat Han, Lale Mansur ve Mustafa Avkıran'dır. Film, 44. Antalya Ulusal Film Festivali'nde farklı dallarda ödül almıştır. Bunlardan biri de "en iyi müzik" ödülüdür. Ayrıca film, Montpellier Uluslararası Film Festivali, Avrupa Konseyi- Oddysee Ödülü, Funchal Uluslararası Film Festivali, Puerto Rico Uluslararası Film Festivali başta olmak üzere birçok yerde ve festivalde ödül almıştır. Filmin konusu kısaca şöyledir: Meryem, Türkiye'nin doğu köylerinin birinde yaşamaktadır. Annesi kendisini doğururken ölmüştür. Meryem'in baygın halde göl kenarında bulunmasından

sonra ailesi, kızlarının bir namussuzluk yaptığını düşünmeye başlamıştır. Töre gereği kızlarının öldürülmesine karar verilmiştir. Öldürme görevi ise Cemal'indir. Cemal içine kapanık, mesafeli bir yapıya sahiptir. Doğuda askerlik yapmıştır. Bu yapıda olmasında, babasının kendisi üzerinde kurduğu baskıcı yaklaşımın da rolü büyüktür. Cemal, Meryem'i öldürmek için Meryem ile beraber bir yolculuğa çıkmıştır ve çıktıkları bu ölüm yolculuğunda yolları İrfan Kurudal'la kesişmiştir. İrfan, bir sosyoloji profesörüdür. Yaşadığı kimlik ve yaş bunalımı sonucu, karısından uzaklaşarak tek başına bir deniz yolculuğuna çıkmıştır. Bulunduğu ortamın sahteliğinden kaçan İrfan, bir koyda Cemal ve Meryem'le karşılaşmıştır. Bu karşılaşma üçünün de hayata daha farklı gözlerle bakmasını sağlamış ve kaderlerini değiştirecek olayların bir başlangıcı olmuştur.

3. “MUTLULUK” FİLMİNİN MÜZİKLERİ

Filmde, müziklerini Zülfü Livaneli'nin yaptığı 12 eser kullanılmıştır. Bu eserler film müziği albümündeki sırası ile "Meryem'in Ağdı, Mutluluk, Böyledir Bizim Sevdamız, Teknede Dans, Sen Kirlendin Meryem, Bazen Güneş Doğar, Gün Olur, İki Başına Yalnızlık, Sus Söyleme, Denize Doğru, Janus ve Veda"dır. Genel olarak müzikler ele alındığında yaylıların, piyano ve gitarın ağırlıklı kullanıldığı görülmektedir. Bazı eserler orkestra ile oluşturulmuştur. Klasik ve sözsüz müzikler kullanılmıştır.

Albümün ilk şarkısı olan "Meryem'in Ağdı" bir vokal eşliğinde ve sade yapıdan oluşan bir eserdir. "Mutluluk" da ise tedirgin edici ve gerilimi yükseltici bir havada başlayan ve daha sonra yaylıların eşliğiyle hüznü ve dramı ifade eden bir müzik söz konusudur. Filmin ismi ile de bütünleşen bu esere filmin "tema müziğidir" demek mümkündür. Çünkü tema müziği özellikle filmin başında, tanıtım yazıları verilirken kullanılan, filmin öyküsüne uygun olan ve genellikle özgün olan müziktir (Öngören, 1996: 131-132). "Böyledir Bizim Sevdamız" ise Zülfü Livaneli'nin daha önce seslendirdiği bir ağıttır. Eseri Mehtap Meral seslendirmiştir. "Teknede Dans" Akdeniz motiflerini taşıyan, hareketli ve gitarın kullandığı bir eserdir. "Sen Kirlendin Meryem" ise piyano ve yaylıların kullandığı gerilimi ve hüznü yansıtan orkestral yapıdaki bir eserdir. "Bazen Güneş Doğar" parçasında ise klarnet ön plana çıkmaktadır. Hüznü ve umudu içerisinde barındıran bir yapısı vardır. "Gün Olur" Livaneli'nin daha önceden yapmış olduğu eserleri arasında yer alan bir şarkının yeniden orkestra ile yorumlanmasıdır. Müzik devam ederken birden yükselir ve kemanlara diğer enstrümanlar da eşlik etmeye başlar ve tekrar alçalır. Böylece oluşturulmak istenen vurgulayıcı yapı sağlanmaya çalışılmıştır. "İki Başına Yalnızlık" sadece piyanonun hakim olduğu bir eserdir. Notalar "Mutluluk" eseriyle aynıdır. Fakat kullanılan enstrümanların farklı oluşu ve seslerin hızının değişmesiyle aynı müzik farklı duygulara hitap etmiştir. Bu durum akustik gitarın kullanıldığı "Denize Doğru" eseri için de geçerlidir.

Albümdeki diğer bir Livaneli eseri ise "Sus Söyleme" dir. Sanatçının geçmişteki albümlerinde de yer alan eser, Türk motiflerinin ve batı müziğinin iç içe girmesi ile yeniden oluşturulmuştur. Özellikle kanun ve orkestra kullanımı ön plana çıkmıştır. "Janus" ise tamamıyla orkestranın hâkim olduğu gerilim ve korkuyu yansıtan bir eserdir. Müziklerdeki alçalma ve yükselmelerle bazen bu gerilimli hava yumuşatılmış bazen de yükseltilmeye çalışılmıştır. Albümde yer alan son eser olan "Veda" ise "Mutluluk" müziğinden motifler taşıyan ve onu tamamlayan bir yapıya sahiptir. Yaylı çalgılar ve piyanonun kullanımının ön planda olduğu orkestral yapıdaki bir eserdir. Eser, filmin sonunda Meryem'in bir vedayı anlatan şiir şeklindeki konuşması ile beraber kullanılmaktadır.

3.1. "Mutluluk" Film Müziklerinin İçerik Analizi

Film, müzik ile başlamaktadır (Meryemin Ağıdı). Müzik görüntüler belirmeden bir karartma içerisinde sunulmakta ve ardından görüntü gelmektedir. Olayların meydana geldiği coğrafya içerisinde çevreden gelen kuzu, çan, kuş sesleri eşliğinde müzik de devam etmektedir. Kamera göl kenarında baygın ve perişan bir halde uzanmış olan Meryem'in üzerinde yoğunlaşmaktadır ve bu noktada müzik bitmektedir. Sadece doğadan gelen sesler duyulmaktadır. Bir vokal eşliğinde ve sade yapıdan oluşan müzik (Meryem'in Ağıdı), kişilik belirten, bilgi verici ve atmosferi yansıtıcı öge olarak kullanılmıştır. Daha sonra, başlangıç müziği (Mutluluk) duyulmakta ve jenerik akmaya başlamaktadır. Müzik, çobanın Meryem'i bulup köy meydanından geçerek evine götürmesine kadar devam etmektedir. Burada müzik, filmin genel havasını yansıtan, dramatik havayı vurgulayıcı bir öge olarak kullanılmıştır. Jenerik müziği olarak kullanılan müzik (Mutluluk), aynı zamanda dip müziğidir. Çünkü sahne arkasında görüntü ve konuşmaları tamamlamaktadır.

Meryem karanlık bir odaya kilitlemiş ve kendisini öldürmesi istenmiştir. Sıkıntı içerisindeki Meryem eski kötü günleri hatırlamakta ve bir yandan da kendini temizlercesine kıyafetlerini yıkamaktadır. Bu arada müzik (Mutluluk) tekrar başlamaktadır. Müzik konuşmanın yerini alan doldurucu ve ruhbilimsel öge olarak kullanılmıştır. Meryem'in içinde bulunduğu ruh halini ve dramatik havayı yansıtmaktadır. Müzik, Cemal'in askerden köye dönüşü ve köylülerle konuşmasının bitişine kadar devam etmektedir. Müzik sahneler arası geçişi sağlayan ve dramatik havayı yansıtan destekleyici bir öge olarak kullanılmıştır. Daha sonraki sahnede Cemal'e, Meryem'i İstanbul'a götürüp öldürmesi görevi verilmiştir. Cemal'in gece damda oturan görüntüleri eşliğinde müzik duyulmaktadır (Sen Kirlendin Meryem). Müzik, sabah olup Meryem'in İstanbul'a gideceğini öğrenmesine kadar sürmektedir. Burada müzik dip müzik olarak içinde bulunulan durumu vurgulayan ve ruh halini yansıtan temel ve destekleyici öge olarak kullanılmıştır. Ayrıca müzik, karşılıklı konuşmanın yerini almış ve sahneler arası geçişi sağlamıştır. Devam eden diğer sahnede ise; Cemal ve Meryem İstanbul'a gitmek için köyden

ayrılırken müzik başlamaktadır (Böyledir Bizim Sevdamız). Önce arabaya sonra da trene binmişlerdir. Burada kullanılan müziğin (Böyledir Bizim Sevdamız), sözlü olması parçanın dinleti için kullanıldığı izlenimini verse de müzik dip müzik olarak, atmosfer yaratan, sahneler arası geçişi sağlayan, doldurucu öge olarak, bir sahnenin duygusal yapısını yükseltmek için kullanılmıştır.

Trende Meryem'in uykuya dalmasıyla müzik başlamaktadır (Sus Söyleme) ve İstanbul'da kalacakları eve gidene kadar sürmektedir. Müzik, Haydarpaşa Garı'na varış, vapura biniş, Meryem'in bir kadınla konuşması, Cemal'in bu duruma kızması, martı sesleri, İstanbul görüntüleri eşliğinde dip müzik olarak kullanılmıştır. Batı müziği ve Türk motiflerinin beraber olduğu, orkestranın kullanıldığı eser ile Meryem'in içinde bulunduğu durum ve İstanbul'un Meryem'in içinde oluşturduğu duygu ifade edilmeye çalışılmıştır. Müziğin bu sahnede ruh halini yansıtan, heyecanı yükseltici ve doldurucu bir öge olarak kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca müzik içinde bulunan coğrafyadan farklı bir coğrafyaya geldiğini de haber vermektedir. Bu bağlamda mekân belirten müzik olarak da görüntüleri tamamladığını söylemek mümkündür. Daha sonraki sahnede; Cemal Meryem'i uykudan uyandırmış ve "kalk gidiyoruz" demiştir. Müzik başlamaktadır. Müzik biraz sonra yaşanacak kötü olayları belirtmek üzere, sahnede uyandırılmak istenen stresi yükseltmek amacıyla kullanılmıştır. Daha sonra müzik, çevreden gelen araba, fren ve siren seslerine karışıp bitmektedir. Cemal Meryem'i öldürmek için köprüye getirmiştir. Fakat bunu gerçekleştiremez. Meryem ile oradan uzaklaşmaya karar vermişlerdir. Müzik bu sahnede duyulmaya başlamaktadır (Sen Kirlendin Meryem). Müzik dip müzik olarak içinde bulunulan durumu belirten ve dramatik havayı yansıtan destekleyici bir öge olarak kullanılmıştır.

İrfan, arabada eşiyile konuşmaktadır. Perişan bir haldedir. Kameranın İrfan'da yoğunlaşması ile müzik de başlamıştır (Denize Doğru). İrfan evden ayrılıp annesinin yanına başka bir şehre gitmiştir ve eşine mektup bırakmıştır. Bu süre içerisinde müzik dip müziği olarak kullanılmaktadır ve aynı zamanda mektupta görüntüler eşliğinde okunmaktadır. Annesine vardığında müzik bitmektedir. Müzik sahneler arası geçişi sağlamıştır. Ayrıca içinde bulunulan yeri ve durumu belirtmek için de kullanılmıştır. Aynı eser (Denize Doğru), annesinin İrfan'la konuşmasının sonunda ağlamasıyla tekrar duyulmaktadır. İrfan da ağlamakta, çocukluğuna dair eşyalara bakıp eski günleri hatırlamaktadır. Müzik duygusal havayı yükseltici bir etki uyandırmak için kullanılmıştır. Ayrıca kişilerin içinde bulunduğu ruh halinin yansıtılmasına da destek olmaktadır. Devam eden sahnede; İrfan, çocukluğuna dair bir gemiyi alıp eski günleri hatırlarken birden müzik kesilmekte ve sadece geminin kapıya vuran gölgesi görülmektedir. Ardından, müzik başlamakta (Mutluluk) ve sahne değişmektedir. İrfan tekneyle denize açılmıştır. Burada müzik, sahneler arası geçişi sağlamak için doldurucu bir öge olarak işlev görmektedir. Ayrıca İrfan'ın içinde bulunduğu ruh halini yansıtmak için de kullanılmıştır. Müzik aynı sahnede bitmekte ve İrfan'ın yüzmek için gemiden denize

atlamasıyla yeniden başlamaktadır (Mululuk). Burada da müzik kişinin ruh halini yansıtmak için, doldurucu ve sahneyi destekleyici bir öge olarak kullanılmıştır.

Cemal ve Meryem bir balık çiftliğine yerleşmiştir. Çiftlikte geçirdikleri zaman müzik eşliğinde gösterilmektedir (İki Başına Yalnızlık). Doğa sesleri de müziğe eşlik etmektedir. Müzik, dramatik havayı belirtmek, sahneyi monotonluktan kurtarıp akışı sağlamak amacıyla kurguyla eşleştirilmiş olarak kullanılmıştır. Diğer sahnede Cemal ve Meryem deniz kenarında oturmaktadır. Müzik başlamaktadır (İki Başına Yalnızlık). Sahne değişip, akşam olduğunda, müzik de bitmektedir. Müzik sahneler arası geçişi sağlamak ve kişilerin ruhsal yapısını yansıtmak için kullanılmıştır. Devam eden sahnede; İrfan, Cemal ve Meryem'e kendisiyle birlikte gelebileceklerini söylemiştir. Balık çiftliğinin olduğu koydan ayrılırken müzik başlamaktadır (Gün Olur). Müzik burada sahneyi monotonluktan kurtarıp, doldurmak için kullanılmıştır. Diğer bir sahnede; İrfan, Meryem'e kendisini aşçıbaşı yaptığını söylemiştir. Bu sahnenin sonunda müzik başlamaktadır (Sus Söyleme). Bu arada zaman geçmiştir. Gün batmak üzereyken müzik de bitmektedir. Burada müzik dip müziği olarak, geçen zamanı belirtmek, sahnenin duygusal yapısını aktarmak için ve geçiş amacıyla kullanılmıştır.

Cemal Meryem'e kendisine ağabey dememesini söylemiştir. Meryem gülümsemiştir. Cemal bu duruma sinirlenmiş ve yanından ayrılmıştır. Sahnenin sonunda müzik başlamaktadır (Sus Söyleme). Burada da müzik içinde bulunan durumu belirtmek için, zamanın geçişini sağlayarak, doldurucu bir görev üstlenmiş ve sahneler arası geçişte destekleyici öge olarak kullanılmıştır. Devam eden sahnede; Meryem, İrfan'ın aldığı kıyafeti giymiştir. Cemal şaşkındır. Gözlerini Meryem'den alamamaktadır. Konuştuğu lafı tekrarlamaktadır. Müzik bu arada başlamaktadır (Sus Söyleme). Müzik, gün içinde geçen görüntüler eşliğinde, dip müzik olarak devam etmektedir. Gün bitiminde müzik de bitmektedir. Burada müzik doldurucu öge olarak, zamanın geçişini belirtmek ve sahneler arası geçişi sağlamak için destekleyici öge olarak kullanılmıştır.

Cemal ve İrfan içmekte ve şarkılar söylemektedir. Mutludurlar. Cemal sarhoş olmuş ve yere uzanmıştır. Düşünmeye başlamıştır. Müzik duyulmaya başlamıştır (Önce "Meryem'in Ağdı" eseri duyulmaktadır. Daha sonra "Sen Kirlendin Meryem" eseri ile devam etmektedir). Müzik burada ruh halini vurgulayan, dramatik havayı yükselten ve sahneler arası geçişi sağlayan destekleyici öge olarak kullanılmıştır. Bir sonraki sahnede; Cemal'in babası ve adamları balıkçılar çarşısında görülmektedir. Müzik başlamaktadır (Janus). Cemal'i bulmaya gelmişlerdir. Müzik burada sahnede oluşturulmak istenilen korku, stres ve karamsar havayı yükseltmek ve belirtmek amacıyla kullanılmıştır. Ayrıca müziğin bu sahnede kişilik belirten bir öge olarak kullanıldığını söylemek de mümkündür. Çünkü aynı müzik, aynı karakterlerin yer aldığı ileriki sahnelerde de duyulmaktadır. Müzik içinde bulunulan ruh

halini, atmosferi yansıtan ve durumu belirten destekleyici bir öge olarak kullanılmıştır.

Cemal'in babası, adamlarını Cemal'i bulmaya Marmaris'e göndermektedir. Marmaris otobüsüne binmeye giderler ve müzik başlamaktadır (Janus). Marmaris'e gitme görüntüleri ve Cemal'i sorma görüntüleri süresince aynı müzik eşlik etmektedir. Burada da müzik oluşturulmak istenilen korku, stres ve karamsar havayı yükseltmektedir. Ayrıca kişilik belirtmek, ruh halini yansıtmak ve sahneler arasındaki bütünlüğü sağlamak için kurguyla eşleştirilen müzik olarak da kullanılmıştır. Sonraki sahnede; Meryem, teknede köyde başına gelenleri hatırlamaktadır ve müzik duyulmaya başlamıştır (Sen Kirlendin Meryem). Meryem ağlamaktadır. Hava da yağmurludur. Müzik bittiğinde günde bitmiş ve başka bir gün olmuştur. Burada müzik kişinin içinde bulunduğu ruh halini yansıtmak için ruhbilimsel amaçlı kullanılmıştır. Ayrıca müzik, içinde bulunan havanın durumunu ve sahnenin atmosferini de tamamlamakta ve sahneler arası geçişi sağlamaktadır. İrfan "İnsanın genci yaşlısı olur, rüzgârın olmaz" demektedir ve müzik başlamaktadır (Gün Olur). Müzik, tekne görüntüleri ile birlikte başka bir günün olduğu sahneye kadar devam etmektedir. Müzik, İrfan'ın içinde bulunduğu ruh halini ve ortamın durumunu belirtmek için kullanılmıştır. Ayrıca sahneler arası geçişi sağlamak için destekleyici öge olarak da kullanılmıştır. Daha sonraki sahnede; İrfan başka koya gideceklerini söylemiştir ve müzik başlamaktadır (Teknede Dans). İrfan, Cemal ve Meryem teknede mutfaktadır. Yemek hazırlamakta ve İrfan dans etmektedir. Diğerlerinin de dans etmesini istemektedir. Karşılıklı konuşmalar olmuştur. Müzik bu süre içerisinde sahneye eşlik etmektedir. Müzik sahnenin atmosferini tamamlamakta, oluşturulmak istenen coşkuyu yükseltmekte ve sahneler arası geçişi sağlamakta kullanılmıştır.

İrfan şiir okumaktadır. Şiirin sonunda müzik başlamaktadır (Gün Olur). Diğer gün ki tekne ve deniz görüntüleri boyunca devam etmektedir. Müzik, İrfan'ın odasına Meryem'in girişiyle bitmektedir. Burada müzik sahneler arası geçişi sağlamış ve doldurucu işleviyle destekleyici bir öge olarak kullanılmıştır. Devam eden sahnede; İrfan, Cemal ve Meryem'in yalan söylediğini anlamıştır. Cemal, Meryem'i kıskanmaktadır. Aralarında bir tartışma yaşanmakta ve tartışma sonunda müzik başlamaktadır (Sen Kirlendin Meryem). Müzik ruh halini yansıtmak ve dramatik yapıyı yükseltmek için destekleyici bir öge olarak kullanılmıştır. Daha sonraki sahnede; Cemal, Meryem ve İrfan bir sahil kıyısındadır. Müzik başlamaktadır (Sen Kirlendin Meryem). Müzik kişilerin ruh halini ve dramatik yapıyı yansıtmaktadır. Ayrıca müzik sahneler arası geçişe katkıda bulunmuş ve kurguyla eşleştirilmiş biçimde kullanılmıştır.

İrfan, Cemal ve Meryem'den tekneye geri dönmelerini istemiştir. Meryem kalkarken müzik başlamaktadır (Mutluluk). Müzik, tekne ve deniz görüntüleri boyunca, başka bir sahnenin ilk görüntülerine kadar devam

etmektedir. Tekne ve deniz görüntülerine müzik eşlik etmektedir (Gün Olur). Müzik, Meryem'in içinde bulunduğu ruh halini yansıtmak, dramatik yapıyı yükseltmek için doldurucu öge olarak kullanılmıştır. Ayrıca sahneler arası geçişi de sağlamıştır. Sonraki sahnede; sahilde İrfan'ın, Cemal ve Meryem'in evlilik işlemleri ile ilgili konuşmalarının olduğu sahnenin ortalarına kadar aynı müzik devam etmektedir. Müzik sahnede oluşturulmak istenen coşkunun yükseltilmesini ve kişilerin ruh halinin yansıtılmasını destekleyici öge olarak kullanılmıştır. Doldurucu öge olarak, sahneler arası geçişi de sağlamaktadır. Devam eden diğer bir sahnede; Meryem kendisini takip eden kötü adamlarla kaçırılırken, müzik başlamaktadır (Burada filmde kullanılan Janus, Böyledir Bizim Sevdamız gibi parçalardan kısa alıntılar vardır). Müzik, izleyici müzik olarak kullanılmaktadır. İzleme sahnesi boyunca heyecanı arttırmak, kişilerin içinde bulunduğu ruh halini belirtmek amacıyla destekleyici öge görevi görmektedir. İzleme sahnesinin sonunda, Meryem'in itirafının olduğu bölümde ise filmde olayın dramatik anını vurgulamak için vurgulayıcı öge olarak müzik kullanılmaktadır (Mutluluk).

Cemal köye babasını öldürmeye gelmiştir. Silahı babasına doğrultmuştur. Meryem aklına gelmiştir. Meryem'in görüntüsünün ardından müzik başlamaktadır. Müzik, filmin sonuna kadar görüntülere eşlik etmektedir. Cemal'in köyden ayrılışına kadarki müzik başka (Mutluluk), filmin en sonundaki; coğrafi mekânın değişimiyle beraber kullanılan müzik ise başkadır (Veda). Film, Meryem'in şiiri, müzik ve görüntüler eşliğinde sona ermektedir. Müzik burada, özellikle vurgulayıcı ve noktalayıcı bir görevi gerçekleştirmek amacıyla kullanılmıştır. Sonucu belirtmekte, dramatik havayı güçlendirmekte ve sahneler arası geçişi sağlamaktadır. Filmin sonunda kullanılan bu müziğe (Veda), bitiş müziği de demek mümkündür.

3.2. Film Müziği İle İlgili İzleyici Verileri

Araştırmada, uygulanan içerik çözümlemesi yöntemini, izleyici boyutunda desteklemek amacı ile izleyicilere anket uygulanmıştır. Film müzikleri ile ilgili 480 izleyiciye uygulanan anketten elde edilen veriler doğrultusunda oluşturulan tablolar ve yorumlanması şu şekildedir:

Tablo 1: İzleyicilerin Cinsiyetleri

	Frekans	%
Erkek	272	56,67
Kadın	208	43,33
Toplam	480	100,0

Ankete katılan izleyicilerin %43,3 ü kadın, %56,6'sı ise erkektir.

Tablo 2: İzleyicilerin Yaşı

	Frekans	%
18- 28 yaş arası	148	30,83
29- 39 yaş arası	103	21,46
40- 50 yaş arası	96	20
51- 61 yaş arası	79	16,46
62 yaş ve üzeri	54	11,25
Toplam	480	100,0

Anket 18 yaş üzeri izleyicilere uygulanmıştır. Ankete katılan izleyicilerin %30,83'ü 18- 28 yaş arasındadır. %21,46'sı 29- 39 yaş arasında, %20'si ise 40- 50 yaş arasındadır. 51- 61 yaş arası %16,46 oranında bir izleyiciye uygulanan anketin, geriye kalan %11,25 oranındaki kesimini ise 62 yaş ve üzeri kişiler oluşturmaktadır.

Tablo 3: İzleyicilerin Eğitim Seviyesi

	Frekans	%
İlköğretim mezunu	94	19,59
Lise mezunu	157	32,70
Üniversite mezunu	163	33,96
Lisansüstü eğitim	66	13,75
Toplam	480	100,0

Anket okuma yazma bilen izleyiciler ile sınırlı tutulmuştur. Ankete katılan izleyicilerin % 19,59'u ilköğretim mezunudur. %32,70'i lise, %33,96'sı ise üniversite mezunudur. Lisansüstü eğitim yapan kişilerin oranı ise %13,75'dir.

Tablo 4: İzleyicilere Göre Filmde Müzik Kullanımının Gerekliliği

	Frekans	%
Evet	454	94,59
Hayır	26	5,41
Toplam	480	100,0

Ankete katılan izleyicilerin %95'e yakın bir bölümü, filmde müzik kullanımının gerekli olduğunu düşünmektedir. Bu verilerden yola çıkılarak, ankete katılan izleyicilerin yaklaşık olarak tamamının filmde müzik kullanımının gerekliliğine inandığını söylemek mümkündür.

Tablo 5: İzleyicilerin Bir Filmi İzlemek İçin Seçerken Dikkat Ettikleri Unsurlar

	Frekans	%
Senaryo	144	30
Oyuncular	108	22,5
Müzik	60	12,5
Mekan	22	4,6
Yönetmen	25	5,2
Diğer	121	25,2
Toplam	480	100,0

İzleyicilere, "Bir filmi izlemek için seçerken hangi noktalara dikkat edersiniz?" sorusu yöneltilmiştir. Soruya verilen cevaplarda ankete katılan izleyiciler için en önemli unsurun %30 ile senaryo olduğu, bunu %22,5 gibi bir oranla oyuncuların izlediği görülmektedir. Müzik ise %12,5 oranıyla üçüncü sırada yer almaktadır. Bu veriler doğrultusunda izleyici için bir filmi seyretmekte etkili olan en önemli unsurun senaryo olduğunu ve bunu sırasıyla oyuncular ile müziğin izlediğini söylemek mümkündür.

Tablo 6: İzleyicilere Göre Bir Filmin Başarısında Etkili Olan En Önemli Film unsuru

	Frekans	%
Senaryo	242	50,4
Oyuncular	112	23,3
Müzik	97	20,2
Mekan	6	1,2
Yönetmen	5	1,1
Efekt ve Işıklar	12	2,6
Diğer	6	1,2
Toplam	480	100,0

Filmin başarısındaki en önemli unsurun ne olduğunu öğrenmek amacıyla izleyicilere; "Sizce filmin başarısındaki en önemli unsur nedir?" sorusu yöneltilmiştir. Soruya verilen cevaplarda %50,4 oranıyla senaryonun ilk sırada olduğu görülmektedir. Oyuncular %23,3 ile ikinci sırada, müzik ise

%20,2 oranıyla üçüncü sırada yer almaktadır. Filmi oluşturan unsurların tümü ele alındığında, müziğin filmin başarısındaki payının izleyici için önemli olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 7: İzleyicilere Göre Müziğin Filmde Kullanılmasının Nedenleri

	Frekans	%
Seyirciyi konu içine sokmaktadır	52	10,9
O sahnede verilmek istenilen duyguyu daha kolay algılamamızı sağlamaktadır	124	25,9
Filmi sıkıcılıktan kurtarıp, tempo sağlar	76	15,9
Filmi hatırlamamızı sağlar	37	7,6
Sahnelerin bir biri ile bağlantısını sağlamaktadır	63	13,1
Diğer	128	26,6
Toplam	480	100,0

İzleyicilere göre; müziğin filmde kullanılmasının en önemli nedeni %25,9 oranla sahnede verilmek istenen duygunun daha kolay algılanmasına yardımcı olmaktır. %15,9 ile filmi sıkıcılıktan kurtardığı, %13,1 ile sahneleri bir birine bağladığı, %10,9 ile seyirciyi konu içine soktuğu, %7,6 ile hatırlamayı sağladığı görülmektedir. Geriye kalan %26,6'lık izleyici kitlesi ise (diğer) farklı cevaplar vermişlerdir. Verilen bu farklı cevapların çoğunun ağlatmak, güldürmek, sevindirmek gibi “O sahnede verilmek istenilen duyguyu daha kolay algılamamızı sağlamaktadır” ifadesine yakın cevaplar olduğu tespit edilmiştir.

SONUÇ

Müzik, duylara seslenen bir sanat dalıdır. Müziği oluşturan sanatçı belli duygular sonucunda eserini meydana getirmektedir. Dinleyen kişiler de müziği duyduğu anda belli duygular hissetmektedir. Sinema da müziğin bu özelliğinden faydalanmaktadır. Birçok filmde müzik kullanarak sinema dili, farklı şekillerde desteklenmiştir. Filmde müzik kullanımının ne şekilde olduğu, bu kullanımın filme yüklediği anlam ve seyirci için öneminin araştırılmak istendiği bu çalışmada da içerik analizi yapılan “Mutluluk” filminden elde edilen veriler ve izleyiciye uygulanan anket sonucundan elde edilen veriler doğrultusunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

“Mutluluk” filminin içerik analizi sonucunda:

- Film ile aynı adı taşıyan “Mutluluk” adlı film müziği, filmin başlangıç müziği ve aynı zamanda da tema müziğidir. Tema müziğinin amacı film hakkında fikir edinilmesinin sağlanmasıdır.

Bu filmde kullanılan tema müziği ile de istenilen amaca ulaşıldığını söylemek mümkündür.

- Dip müziklerinin, filmde özellikle dramatik havayı yükseltmek ve alçaltmak için, ruhbilimsel olarak ve sahneler arası geçişi ifade etmede kullanıldığı görülmektedir. Filmde dip müzikleri kullanılırken, coğrafi mekânın ve kişilerin içinde bulunduğu ruh halinin göz önünde bulundurulduğu tespit edilmiştir.
- Filmde kullanılan müziklere bakıldığında, müziğin kullanım yerleri ve müziklerde kullanılan enstrümanların uyum içerisinde olduğu görülmektedir. Bazı eserlerde sadeliğin ön plana çıkması, bazılarında ise orkestranın kullanılması bunun en önemli göstergesidir. Kısacası film müziğinde kullanılan enstrümanlar seçilirken, müziğin filmde hangi sahnede kullanılacağı göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin; "Meryem'in Ağıdı" sade yapıdaki bir eserdir. Eserin içerik analizi kısmında kullanım yerlerine bakıldığında hüznün ve sessizliğin olduğu sahnelerde kullanıldığı görülmektedir. "Janus" ise orkestranın kullanıldığı bir eserdir. Eserin içerik analizi kısmında kullanım yerlerine bakıldığında ise heyecanın yükseldiği sahnede kullanıldığı görülmektedir.
- Müzik, filmin tamamına hâkim değildir. Müziğin senaryo ile uyumlu olarak belli bir amacı gerçekleştirmek için kullanıldığı görülmektedir. Bu durumda da müziğin filmde, gereksiz sahnelerde yer almadığını, gerekli görüldüğü yerlerde, sahnede oluşturulmak istenilen duyguyu daha iyi anlatmaya yardımcı olmak yani anlatımı desteklemek ya da tamamlamak için kullanıldığını söylemek mümkündür. Örneğin; İrfan'ın teknede yemek yapıp dans ederken ki görüntülerinin yer aldığı sahnede "Teknede Dans" parçası ile anlatım desteklenmiştir. Meryem'in teknede, köyde başına gelenleri hatırladığı sahnede de "Sen Kirlendin Meryem" parçası, ortamı ve kişinin ruh halini yansıtmak ve tamamlamak için kullanılmıştır.
- Filmde genel olarak aynı notaların hâkim olduğu müziklerin, farklı enstrümanlar ve farklı bir ritim ile farklı sahnelerde kullanılabileceği görülmüştür. Bu durum, film müziğinde yapılan düzenlemelerin ve kullanılan enstrümanların ne kadar önemli olduğunu kanıtlamaktadır.
- Filmde müzik kullanılırken film için özel bestelenmiş eserler başlangıç ve dip müziği olarak kullanılmıştır. Bazı bölümlerde önceden bilinen eserler kullanılsa da bunlarda da film için yapılmış yeni düzenlemelerin olduğu görülmektedir. Bu durum film müziği açısından önemlidir. Çünkü film müziklerinin özgün olması, seyircide başka duygular uyandırmaması açısından tercih

edilen bir kullanımdır. Tanınmış melodiler, izleyicide farklı çağrışımlar yapabilmektedir (Parsa, 1989: 104). Bu filmde de ağırlıklı olarak özgün müzikler kullanılmıştır. Bu durumun filmde müzik kullanımını olumlu yönde desteklediğini söylemek mümkündür.

İzleyicilere uygulanan anketten elde edilen verilerle şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- İzleyicilere göre müziğin filmde kullanımı gereklidir (Tablo 4).
- İzleyiciler, bir filmi izlemek için seçerken senaryo ve oyuncularından sonra en çok müzik unsuruna bakmaktadır (Tablo 5).
- İzleyicilere göre bir filmin başarısında senaryo ve oyuncularından sonra en etkili unsur müziktir. Bu durum izleyiciler için film müziğinin, filmin başarısında senaryo ve oyuncuları tamamlayan, filmin diğer unsurlarından daha etkili olan bir öge olduğunu göstermektedir (Tablo 6).
- İzleyicilere göre müziğin filmde kullanılmasının en önemli nedeni, sahnede oluşturulmak istenilen duyguyu daha iyi anlatmaya yardımcı olmak yani anlatımı desteklemektir. Bu verilerden yola çıkılarak izleyiciler için film müziğinin filmde kullanılmasının en önemli nedeninin, anlatımı destekleme ve tamamlama olduğunu söylemek mümkündür (Tablo 7). İçerik analizi uygulanan “Mutluluk” filminde de film müziğinin özellikle sahnede oluşturulmak istenilen duyguyu daha iyi anlatmaya yardımcı olmak için kullanıldığı görülmüştür.

Genel olarak, film müziği açısından birçok ödül almış ve başarılı bulunmuş “Mutluluk” filminde müziğin kullanımının görüntü, tema ve konuyla uyumlu bir şekilde olduğu görülmektedir. Müziğin filmde, başarılı bir şekilde kullanıldığı düşünülmektedir. Çünkü çalışmanın giriş bölümünde belirtilen başarılı film müziği ifadelerine uygun olarak, filmde müzik kullanımı da filmin önüne geçmeden, adeta “dinlenmeden duyulan” ve “film ile bütünleşen” bir şekilde olmuştur. Konunun işlediği görüntüleri desteklemek, güçlendirmek, canlandırmak için görüntü ile bir bağ kurularak oluşturulmuştur. Gereksiz ve bilinçsiz bir müzik kullanımı söz konusu değildir. İzleyicilere uygulanan anketlerden elde edilen verilere göre de filmin başarısında müzik, senaryo ve oyuncularından sonra en önemli öge olarak görülmektedir. İzleyicilere göre müzik senaryo ve oyuncuların oluşturulduğu görüntüleri desteklemekte ve tamamlamaktadır. “Mutluluk filmi müzikleri” örneğiyle filmde müzik kullanımının hem filmin anlatımını desteklemede ve

tamamlamada hem de izleyicileri etkilemede, kısaca filmin başarısında, önemli olduğunu söylemek mümkündür.

KAYNAKÇA

- Baumgartner, T.; Lutz, K.; Schmidt, F. and Jäncke, L. (2005). "The Emotional Power of Music: How Music Enhances The Feeling of Affective Pictures." *Brain Research*.
http://www.sciencedirect.com/science?_ob=ArticleListURL&_method=list&_ArticleListID=1590649267&_sort=r&_st=4&_acct=C000040879&_version=1&_urlVersion=0&_userid=736663&md5=17cb7992019fb5affa6e1478bc0437a8&searchtype=a, 10. 02. 2010.
- Berkay, Cahit (2005). Küçük Sinemacılar. Star TV-Röportaj. 03.09.2005.
- Beşevli, Pınar (2002). *1995-2000 Yılları Arasındaki Türk Film Müziklerinin Biçim ve İçerik Analizi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: H.Ü. SBE.
- Carlin, Dan Sr. (1991). *Music in Film and Video Productions*. London: Focol Pres.
- Coffey, A. ve Atkinson P. (1996). *Making Sense of Qualitative Data: Complementary Research Strategies*. London: Sage Publications.
- Doğan, Eda (2009). *Sinema Filmlerinde İzleyicinin Etkilenmesinde Önemli Rol Oynayan Öğelerden Biri Olarak Film Müziği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İ.Ü. SBE.
- Erdoğan, İrfan ve Beşevli Solmaz, Pınar (2005). *Sinema ve Müzik*. Ankara: Pozitif Matbaacılık.
- Finkelstein, Sidney (1996). *Müzik Neyi Anlatır*. Çev., Halim Spatar. İstanbul: Kaynak.
- Gordon, W. ve Langmaid, R. (1988). *Qualitative Market Research*. London: Gower.
- Gürata, Ahmet (2004). "Sadi Konuralp'in Film Müziği Çalışmaları." *Görüntünün Müziği Müziğin Görüntüsü*. Cem Pekman ve Barış Kılıçbay (der.) içinde. İstanbul: Pan:87-111.
- İmik, N. ve Yağbasan, M. (2007). "Televizyon Dizilerinde Kullanılan Müziklerin Genç İzleyicilerin Dizileri İzleme Oranına Etkisi." *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*. 28: 103-114.

- Kalinak, Kathryn (1992). *Settling the Score Music and the Classical Hollywood Film*. Wisconsin: Wisconsin Üniversitesi Yayınları.
- Konuralp, Sadi (2004). *Film Müziği Tarihçe ve Yazılar*. İstanbul: Oğlak.
- Krout, Robert E. (2007). "Music Listening To Facilitate Relaxation And Promote Wellness: Integrated Aspects Of Our Neurophysiologic Responses To Music." *The Arts in Psychotherapy*. 2 (34): 134-141.
- Marks, Martin Miller (1997). *Music and The Silent Film*. Oxford: Oxford University Press.
- Öngören, Mahmut Tali (1996). *Senaryo ve Yapım*. İstanbul: Alan.
- Parsa, Seyide (1989). *Estetik Açından Filmin Temel Öğeleri*. İzmir: Neşe.
- Prendergast, M. Roy (1992). *Film Music a Neglected Art a Critical Study of Music in Film*. London: Northan and Company.
- Sözen, Mustafa (2003). *Sinemada Ses Kullanımı*. Ankara: Detay.
- Uzuner, Yıldız (1999). "Niteliksel Araştırma Yaklaşımı." *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Ünite: 9. Ali Atıf Bir (der.) içinde. 175-190. <http://www.aof.anadolu.edu.tr/kitap/IOLTP/2294/unite01.pdf>. Erişim tarihi:10.12.2010.
- Vickers, P. ve Alty, V. (2002). "Using Music to Communicate Computing Information." *Interacting Whit Computers*. (14): 435-456.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.